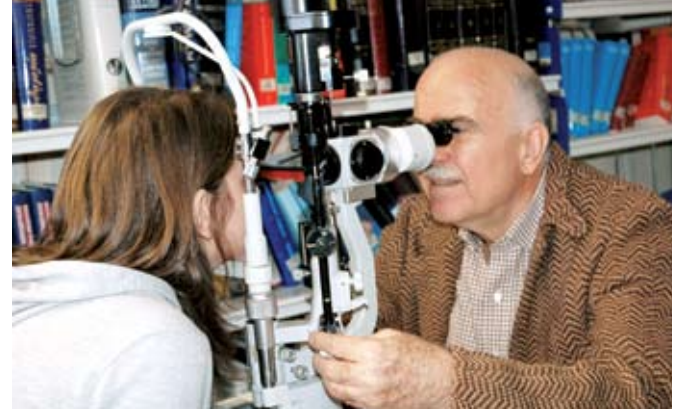

Ο καθηγητής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Κρήτης, κ. Νίκος Σταμπολίδης, σε αλληλοδιδασκαλία με άντρες του ορεινού Μυλοποτάμου. / Professor of Archeology at University of Crete, Mr. Nikos Stampolidis, in co-teaching with men from mountainous Mylopotamos.

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου της Κρήτης, κ. Ιωάννης Παλλήκαρης, με τη σύζυγό του, κυρία Βαρβάρα Τερζάκη-Παλλήκαρη. / Prof. Ioannis Pallikaris, Rector of the University of Crete, with his wife, Varvara Terzaki-Pallikari.

Mountains' University in Crete

Climb every mountain

Το Πανεπιστήμιο των Ορέων

Η γνώση πήρε τα βουνά

Εκεί που η επιστημονική γνώση συναντά την αρχαία σοφία της υπαίθρου και οι καθηγητές του Πανεπιστημίου της Κρήτης (μαζί με συναδέλφους καθηγητές διακεκριμένων πανεπιστημίων του εξωτερικού, όπως ο γνωστός ανθρωπολόγος Michael Herzfeld από το Harvard) εναρμόζουν ρόλους με τους κατοίκους των ορεινών χωριών της Κρήτης εδρεύει η ουσία του Πανεπιστημίου των Ορέων, ενός πρωτοποριακού εγχειρήματος που έχει ήδη συγκεντρώσει πάνω του τα βλήματα του τηλεθέατη, μέσω αφιερωμάτων στο CNN και δεκάδων δημοσιευμάτων στον διεθνή Τύπο.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΝΟ ΚΟΚΚΙΝΗ / BY PANOS KOKKINIS

«Κάθε τόπος έχει τον τρόπο του. Στην Κρήτη υπήρχαν πάντα μεγάλες διαφορές. Είναι πολύ ενδιαφέρον να αφιερώσεις σε αυτές τις διαφορές. Είναι ανάγκη του καιρού μας να πηγαίνεις να συναντάς τους "άλλους". Όταν συναντήσεις με τους "άλλους", ο προβληματισμός τους γίνεται δικός σου. Η ταυτότητά σου οι "άλλοι". Για να γίνω συγκεκριμένος, σας λέω ότι οι κύριοι άξονες της προσπάθειας αυτής είναι δύο: οι ορεινές περιοχές της Κρήτης έχουν ανάγκη και από τη συν-αρωγή της πανεπιστημιακής κοινότητας για να αναπτυχθούν. Η ίδια δε η πανεπιστημιακή κοινότητα πρέπει να βγει από τον ελεφάντινο πύργο της και να προσεγγίσει τους ανθρώπους της υπαίθρου. Το σημείο συνάντησης των δύο αυτών τάσεων συνιστά το Πανεπιστήμιο των Ορέων».

Η συγκεκριμένη δήλωση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Κρήτης και εκ των εμπνευστών της πρωτοβουλίας, καθηγητού Ιωάννη Παλλήκαρη («πατέρα» του Lasik, μιας μεθόδου διόρθωσης της όρασης με λέιζερ, η οποία ανέτρεψε τα επιστημονικά δεδομένα

διεθνώς) αποτυπώνει με σαφήνεια την αφετηρία δημιουργίας του διαφορετικού αυτού πανεπιστημίου, που αποτελεί το έργο ζωής μιας ομάδας πανεπιστημιακών, Ελλήνων και ξένων, διανοούμενων, φοιτητών, επιχειρηματιών και ανθρώπων που είναι διά βίου ερωτευμένοι με την Κρήτη («από τους ελάχιστους τόπους του κόσμου που παράγει περισσότερη ιστορία από αυτήν που μπορεί να αφομοιώσει»).

ΜΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

Όλοι αυτοί ένωσαν εθελοντικά –και χωρίς καμία χρηματοδότηση– τις δυνάμεις τους, αφιέρωσαν το χρόνο τους και τέστισαν την επικοινωνικότητά τους αναζητώντας τρόπους για να γεφυρώσουν το απειλητικό πολιτισμικό χάσμα μεταξύ των πόλεων και των ορεινών περιοχών της Κρήτης, προσπαθώντας να μεταδώσουν τη γνώση και στο πιο απομακρυσμένο σημείο του νησιού. Γι' αυτό και στο Πανεπιστήμιο των Ορέων τα μαθήματα δεν παραδίδονται σε «παράδοσιακά» αμφιθέατρα, αλλά

Where scientific knowledge meets the countryside's ancient wisdom, and professors from the University of Crete (as well as visiting professors from prestigious foreign universities, such as Harvard's anthropologist, Prof. Michael Herzfeld) trade places with the inhabitants of the mountain villages of Crete – that's what the Mountains' University is all about. A pioneering project that has already attracted global attention thanks to CNN reports and lots of worldwide press coverage.

“Every region has its particularities, and Crete is an island of great variety. It is eye-opening to allow yourself to open up to otherness, and our times call for interaction with the 'other'. When we meet 'others', their way of thinking pollinates ours. Our own identity meets theirs. More specifically, this project has a twofold axis: the mountainous regions of Crete need help from the scientific community in order to develop, while academia needs to step out of its ivory tower and approach the people of the land. Mountains' University is where these two needs converge”. This is what professor Ioannis Pallikaris (the 'father' of Lasik, a laser-based method for vision correction, which revolutionised scientific standards worldwide), Rector of the University of Crete, and one of the brains behind this initiative, said, putting in a nutshell the concept of this lifetime's goal of a group of Greek and foreign academics, intellectuals, students, businessmen and other individuals who have an abiding love for Crete (“one of the precious few places in the world that generates more history than it can consume”).

A VOLUNTEER INITIATIVE

These people have joined forces voluntarily and without any funding, giving much of their time and testing their resourcefulness with a single aim: to find ways to bridge the intimidating cultural gap between the urban centers and mountain regions of Crete, so as to convey knowledge to

Ο Πρύτανης του Πολυτεχνείου Κρήτης, καθηγητής κ. Ιωάννης Φίλης, ο Δήμαρχος του Πλατανιά Χανίων, κ. Ιωάννης Μαλανδράκης, ο Δήμαρχος Σελίνου Χανίων, κ. Γεώργιος Δερμιτζάκης, καθώς και άλλοι συνοδοιπόροι του Πανεπιστημίου των Ορέων. / Prof. Ioannis Filis, Rector of the Technical University of Crete, Mr. Ioannis Malandrakis, Mayor of Platanias, and Mr. Georgios Dermitzakis, Mayor of Selino, with other friends and partners of the Mountains' University.

στα καφενεία των χωριών, στα καφενεία των ορέων, σε αυλές μοναστηριών και όπου αλλού είναι εφικτό για τους ακαδημαϊκούς και τους εθελοντές να βρεθούν με τους κατοίκους και να ανταλλάξουν ισότιμα γνώσεις και απόψεις σε θέματα που ποικίλλουν από την επιστημονική πρακτική μέχρι τον τρόπο κατασκευής ενός παραδοσιακού μουσικού οργάνου, ο οποίος είναι ο ίδιος από την εποχή του Ομήρου έως και σήμερα. Εδώ οι διδάσκοντες είναι συγχρόνως και διδασκόμενοι, καθώς ο απλός άνθρωπος του καθημερινού μόχθου, με τις δεξιότητές του και τη γνώση της παράδοσης, δίνει ερεθίσματα για την παραγωγή νέας γνώσης και καινοτομίας. Ουσιαστικά, όπως τονίζει ο καθηγητής Ιωάννης Παλλήκαρης, «το Πανεπιστήμιο των Ορέων φιλοδοξεί να σπάσει τον φαύλο κύκλο κοινωνικού αποκλεισμού και να βοηθήσει τους ανθρώπους των ορεινών περιοχών να ενταχθούν με υγιή τρόπο, χωρίς να εγκαταλείψουν τις αξίες τους, αυτές τις αξίες που έκαναν πάντοτε τη διαφορά των Κρητών στον κόσμο, από την εποχή του Μίνωα ακόμη».

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το πέρασμα από τη θεωρία στην πράξη αποδείχθηκε ιδιαίτερα δύσκολο, αλλά και ελπιδοφόρο για το Πανεπιστήμιο των Ορέων, με τον κόσμο των περιθωριοποιημένων και ορεινών περιοχών της Κρήτης και των γύρω νήσων να ανταποκρίνεται με ενθουσιασμό στο κάλεσμα. Ομάδες πρωτοβουλίας από πανεπιστημιακούς, δασκάλους, ιατρούς, φοιτητές, μεταπτυχιακούς φοιτητές και άλλους βρέθηκαν να επισκέπτονται και να εξετάζουν σε τακτικά διαστήματα μεγάλο αριθμό κατοίκων (κυρίως παιδιά και γέροντες), να συγκεντρώνουν στοιχεία για την κοινωνία, την υγεία, την παιδεία και το περιβάλλον και –ακόμα σημαντικότερο– να μεταφέρουν την αισιοδοξία και την ελπίδα της πρόοδου και της επιστήμης. Όπως είναι εμφανές, το βάρος των δράσε-

ων του Πανεπιστημίου των Ορέων επικεντρώνεται –σε πρώτο επίπεδο– στην κοινωνία, στο να καταφέρουν οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών να διασφαλίσουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, διατηρώντας ταυτόχρονα την αλληλεγγύη και τη δικαιοσύνη στις καθημερινές τους σχέσεις.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Οι πολιτισμικές παρεμβάσεις, πάντα με στόχο τον επαναπροσδιορισμό του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι την παράδοση (έναν δυνητικό άξονα οικονομικής και κοινωνικής πρόοδου), αποτελούν επίσης προτεραιότητα. Σύμφωνα με τον καθηγητή κ. Παλλήκαρη, «η Κρήτη παράγει σε υπεραφθονία αυτό που οι τεχνοκράτες αποκαλούν “ευπώλητα προϊόντα πολιτισμού”. Ο τόπος μας είναι από τα ελάχιστα μέρη στον κόσμο που οι απλοί, κανονικοί άνθρωποι αυτοσχεδιάζουν πάνω σε ένα ποτήρι κρασί σκοπούς και μαντινάδες απαρámιλλου κάλλους. Χορεύουν πανάρχαιους χορούς με τρόπο που δεν έχει τίποτα το φθαρτό και διηγούνται ιστορίες και μύθους που θα ζήλευε μυθιστοριογράφος και ιστορικός. Ακόμη και ένα απλό κρητικό φαγητό, ένα μυλοποταμίτικο οφτό ή ένα λασιθιώτικο καλτσούνι του αθότυρου, δίνουν προοπτική στο χρόνο. Και επειδή οι πατριώτες μου παρεξηγούνται, προσθέτω το σφακιανό τοιγαριστό και όλα όσα μπορεί να βρει κανείς “εις των Χανίων την αγορά, οπού δεν είναι άλλη”. Η ουσία όλων των δράσεων του Πανεπιστημίου των Ορέων βρίσκεται στη δημιουργία ενός εντελώς νέου, άφθαρτου μοντέλου αντιμετώπισης της ανάπτυξης, που θα προωθή την κοινωνική συνοχή, θα δίνει το υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα ευτυχίας και θα στηρίζει την κρητική παράδοση (μέσα από την ανάδειξή της στην καθημερινότητά μας). Παράλληλα –ήδη από την ιδρυτική του διακήρυξη– το Πανεπιστήμιο των Ορέων εκπέμπει SOS και για το φυσικό περιβάλλον της

the remotest part of the island. That is why classes at Mountains' University do not take place in amphitheatres but at traditional village coffee-shops, in monastery courtyards, and just about anywhere else where academics and volunteers get an opportunity to meet with the locals and share learning and points of view on equal terms about various subjects that range from scientific practice to how traditional music instruments are made – in fact, the same way as Homer's time. At this university, teachers become students, as the hard-working folk of the earth share their skills and traditional knowledge, providing stimulus for new scientific knowledge and innovation. As a matter of fact, stresses Prof. Palikaris, “Mountains' University aims to break the vicious circle of social exclusion by helping the people of these mountainous areas to integrate in a sound way without being forced to give up their values, for it is exactly these values that have always made a difference, turning Cretans into pioneers since Minoan times”.

THE FIRST RESULTS

Putting this theory into practice proved quite challenging but very promising too; people from the marginalized mountainous regions of Crete and nearby islands responded enthusiastically to the call of Mountains' University. Initiative groups of academics, doctors, pre- and post-graduate students and others started visiting and examining large numbers of locals (mostly the elderly and children) on a very regular basis, gathering data about local communities, health, education and the environment, and, more importantly, conveying a message of optimism and hope through progress and science. At this initial level it is to be expected that Mountains University focuses mostly on social matters and how the mountain inhabitants can be guaranteed decent standards of living, while maintaining their solidarity and justice in their everyday interactions.

THE SIGNIFICANCE OF TRADITION

Another priority is cultural interventions, always with the aim of redefining the way locals interact with tradition, for it can be potential axis of economic and social development. As Prof. Palikaris says, “Crete produces an over-abundance of what ‘technocrats’ call ‘best-selling cultural products’. Our land is one of the few places in the

Κρήτης, το οποίο κινδυνεύει λόγω της υπερκατανάλωσης και της αλόγιστης καταστροφής των φυσικών πόρων».

ΟΙ ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Στα ελάχιστα χρόνια λειτουργίας του, το Πανεπιστήμιο των Ορέων έχει ήδη κάνει αίσθηση, με ομάδες πολιτών —«οραματιστών, υπερβατικών και ανησυχούντων»— από όλη την Ελλάδα (Κάρπαθο, Κάσο, Ήπειρο, Δυτική Μακεδονία και Πελοπόννησο) να ζητούν να μεταάσουν. Υπολογίζεται πως ήδη τα ενεργά μέλη είναι περισσότερα από 2.000, με τους συνοδοιπόρους και τους συμπαραστάτες να είναι τουλάχιστον διπλάσιοι. Όσον αφορά στους τομείς των δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου των Ορέων, περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: α) προγράμματα συνδιδασκαλίας μαθητών ορεινών σχολείων με μαθητές σχολείων των πόλεων, κόντρα στο αστικοκεντρικό μοντέλο εκπαίδευσης της χώρας μας (είναι οξύ το πρόβλημα της εγκατάλειψης των σχολείων από τους μαθητές και η παραβατικότητα των νέων δεν θεραπεύεται, αλλά τιμωρείται από την πολιτεία), β) κινητές μονάδες ιατρικών ειδικευμένων υπηρεσιών, οι οποίες επισκέπτονται τις αποκλεισμένες περιοχές και γ) ανάπτυξη της οικονομίας μικρής κλίμακας (small scale economy), της παραδοσιακής οικονομίας με μοντέρνα εργαλεία, όπως το ηλιακό τυροκομείο στη Μαδάρα των Λευκών Ορέων. Επιπλέον, έχει ήδη συσταθεί η **Ακαδημία Πολιτισμού των Ορέων**, η οποία αποτελείται από 4 κοσμητείες: Χανιά (Σέλινο), Ρέθυμνο (Μυλοπόταμος), Ηράκλειο (Βιάννος ή Βορίζια) και Λασιθί (Οροπέδιο). Αντίστοιχες κοσμητείες έχει προγραμματιστεί να ιδρυθούν στους δήμους Σπείας, Κάσου, Καρπάθου και σε άλλα μέρη της πατρίδας μας. Οι κοσμητείες της Ακαδημίας Πολιτισμού των Ορέων αποτελούν τα κεντρικά όργανα διοίκησης και συντονισμού του Πανεπιστημίου των Ορέων, με αμεσότερες ενέργειες την οργάνωση θεματικών μουσείων (Ποιμενικό Μουσείο Κρήτης στον Ομαλό, Ινστιτούτο Μέλους και Λόγου στον Μυλοπόταμο, Κέντρο Αγιογραφικών και Εικονολογικών Μελετών στο Βροντίσι, Μουσική Ακαδημία στο Λασιθί, Μουσείο Λαϊκής Οικοδομικής και Τεχνών στη Σπεία, αναβίωση των παραδοσιακών καλλιτεχνικών σε πεζούλες).

world where simple ordinary folk improvise ditties and songs with unprecedented skill over a glass of wine. They dance ancient dances in a way that has nothing to do with the ephemeral, and they spin yarns and myths that would be the envy of many a novelist or historian. Even the most basic Cretan dish, a roast from Mylopotamos or a cheese 'kallitsouni' from Lassithi, put time in perspective. Because my fellow-countrymen find it all too easy to take offence, I should add the 'tsigariasto' from Sfakia and lots of other delicacies from around the island. The crux of all the projects undertaken by Mountains' University is to create a brand new sustainable model of looking at progress, that promotes social cohesion and produces the highest per capita income of happiness. This can be achieved by sustaining Cretan traditions and showing how they can be put to use in everyday life, but also by raising awareness about the island's natural environment, which is endangered by over consumption and the thoughtless destruction of natural resources".

NEW PROJECTS AND THE DAY AFTER

In spite of the few years it has been in operation, Mountains' University has already caused a sensation, and several visionaries, idealists, or socially concerned individuals from all over the country (Karpathos, Kassos, Epirus, Western Macedonia, and Peloponnese) have asked to join. It is estimated that there are already more than 2,000 active members, with twice as many supporters and followers. Mountains' University fields of activity include: a) joint classes for students from mountain schools and city school students (this is called 'mutual teaching method', or 'interactive teaching'), an initiative that flies in the face of our country's urban-centred educational model; it should be stressed that dropping out of school is a dire problem, and juvenile delinquency is punished rather than dealt with effectively; b) specialized mobile medical units which visit remote areas; c) promotion of small-scale economies, i.e. enhancing traditional economies with modern tools, such as the solar cheese-factory at Madara on the White Mountains (Sfakia). Furthermore, the **Cultural Academy of Mountains** has been founded, with four deanships: Chania (Selino), Rethymno (Mylopotamos), Heraklion (Viannos or Vozizia), and Lassithi (Oropedio). More deanships are being planned for other municipalities on Crete and other nearby islands, as well as in other Greek regions. These deanships serve as the main administration and coordination bodies of the Mountains' University, and are in charge of setting up local thematic initiatives: The Shepherds' Museum at Omalos, the Song and Narrative Institute at Mylopotamos, a Music Academy at Lassithi, Folk Architecture and Crafts at Sitia, reviving traditional agricultural methods, etc.